

РОЛЬ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ

Крищук О., Голуб В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Проблема формування компетентностей у дітей різного віку є однією з найактуальніших у сучасній педагогіці. Відомі українські науковці, такі як І. Бех, А. Богуш, приділяють значну увагу дослідженню цього питання. Вони підкреслюють, що компетентності, які закладені в шкільному віці, мають вирішальне значення для подальшого розвитку дитини [1].

Дослідницька компетентність є проявом розвиненого творчого підходу, що дозволяє особистості генерувати нові ідеї та знаходити нестандартні рішення [3].

Швидкий розвиток науки і технологій у XXI столітті висуває нові виклики перед суспільством, одним з яких є необхідність постійної інновації. Вона є не просто бажаною, а необхідною складовою успішного розвитку будь-якої країни та галузі.

Невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу є науково-дослідна діяльність. Вона доповнює традиційне навчання, дозволяючи учням не просто запам'ятовувати інформацію, а й активно її використовувати для розв'язання реальних проблем. Такий підхід стимулює інтерес до навчання та сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості [2].

Дослідницька компетенція здобувачів освіти сприяє їхньому розвитку як самостійних вчених, активних учасників наукового процесу та активних винахідників, які можуть вносити свій внесок у науковий розвиток та вирішення актуальних проблем.

Вивчення ботаніки та екології через призму дослідницької діяльності відкриває перед учнями двері в світ науки, розвиваючи їхню винахідливість та практичні навички [4].

Актуальність залучення учнів до дослідницької діяльності на уроках ботаніки та екології зумовлена необхідністю формування в молодого покоління комплексу компетентностей, необхідних для успішної адаптації в сучасному світі. Цей підхід дозволяє перетворити учня з пасивного споживача знань на активного дослідника, здатного самостійно здобувати інформацію, аналізувати її та робити висновки.

Інтеграція дослідницьких елементів у навчальний процес сприяє не лише засвоєнню теоретичного матеріалу, а й розвитку таких важливих якостей, як критичне мислення, творчість, вміння працювати в команді та вирішувати проблеми. Учні, беручи участь у дослідницьких проєктах, вчать планувати свою роботу, проводити експерименти, аналізувати отримані дані та презентувати результати. Це, в свою чергу, сприяє розвитку їхніх комунікативних навичок, підвищує самооцінку та мотивацію до навчання.

Особливе значення дослідницька діяльність має для формування екологічної свідомості учнів. Через практичну роботу з рослинами та дослідження природних екосистем учні набувають глибоких знань про взаємозв'язки в природі та розуміють важливість збереження біорізноманіття. Це стимулює їх до активної участі у природоохоронних заходах та формує відповідальне ставлення до навколишнього середовища.

Дослідницька діяльність та проєктна робота є взаємопов'язаними компонентами сучасного освітнього процесу. Завдяки проєктам, учні мають змогу застосувати набуті в процесі досліджень знання та навички для вирішення реальних проблем. Водночас, дослідницька складова проєктів сприяє розвитку критичного мислення, творчості та інших ключових компетентностей. Таким чином, поєднання дослідницької діяльності та проєктної роботи є ефективним засобом для формування в учнів не лише глибоких знань з ботаніки та екології, а й загальнокультурних компетентностей, необхідних для успішної соціалізації в сучасному світі.

Проєктна діяльність має ряд відмінних особливостей:

- Висока мотивація.

- Цільова спрямованість.
- Практична спрямованість.
- Самостійна робота.

Метод проєктів використовується як самостійна діяльність учнів. Вони можуть працювати індивідуально, у парах або в групах, обираючи теми, які їх цікавлять. Такий підхід розвиває в учнів відповідальність, ініціативність та вміння працювати в команді.

Учні повинні чітко визначити етапи своєї роботи, поставити перед собою конкретні завдання та розробити план дій. Це допоможе їм ефективно організувати свою роботу та досягти бажаних результатів.

Таким чином, проєктна технологія є ефективним інструментом педагогіки, що забезпечує індивідуалізацію навчання та розвиток учнів як самостійних мислителів і творців. Завдяки проєктам, учні не тільки здобувають глибокі знання, але й розвивають ключові компетентності XXI століття, такі як критичне мислення, креативність та співпраця.

Формування дослідницьких компетентностей учнів на уроках ботаніки та екології є невід'ємною частиною сучасної освіти. Залучаючи учнів до наукової діяльності, ми сприяємо розвитку їхнього критичного мислення, творчості та вміння самостійно вирішувати проблеми. Проєктна діяльність, тісно пов'язана з дослідженнями, надає учням можливість застосувати теоретичні знання на практиці, розвиваючи при цьому такі важливі якості, як відповідальність та ініціативність.

Вивчення живих організмів та їх взаємодії з довкіллям через призму наукових досліджень формує у молоді глибоке розуміння екологічних проблем та стимулює їх до активної участі у збереженні природи. Таким чином, інтеграція дослідницьких елементів у навчальний процес сприяє не лише збагаченню знань учнів, а й вихованню відповідальних громадян, здатних будувати стале майбутнє..

Джерела та літератури

1. Діденко В.В., Ганжа О.І. Біоіндикація стану навколишнього середовища як складова екологічного моніторингу: Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. Вип. 29. 2010. С. 98-101.
2. Донцова К.І., Мамчур С.О., Чорна Є.О. та ін. Оцінка екологічного стану повітря міста на основі моніторингу його якості: Вісник Харківського

- національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Екологія, охорона природи, збереження ресурсів. Вип. 11. 2013. С. 90-97.
3. Значенко О. Інформаційний арсенал педагога. Вища освіта України. 2013. №1. С. 75-79.
 4. Міхеєва Л.М., Іванова О. В., Дубровіна Ю. Ю. Метод біоіндикації в екологічному моніторингу: Екологічна безпека та природокористування. Вип. 14. 2012. С. 143-146.

БОТАНІЧНА СКЛАДОВА ЕКСКУРСІЙ З БІОЛОГІЇ

Ляшук А., Кузьмішина І.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Однією з обов'язкових організаційних форм навчання з біології в умовах природного ландшафту є шкільна біологічна екскурсія з метою спостереження і вивчення учнями різних об'єктів і явищ оточуючого середовища [1]. Лука, що знаходиться в безпосередній близькості від заплави річки і щорічно затоплюваних її водами, називається заплавною [3]. Видовий склад лучних судинних рослин представлений переважно багаторічниками, що грають основну роль у кормовій базі як дикої фауни, так і тваринництва. В південних околицях с. Штунь поблизу Штунського ліцею поширені природні заплавні луки р. Неретва з багатим рослинним покривом, що й зумовило актуальність теми наукового дослідження.

Метою дослідження було вивчення фіторізноманіття судинних рослин заплавних лук р. Неретва в межах Ковельського району Волинської області і виявлення рослин для навчальної екскурсії природних угруповань околиць с. Штунь для учнів Штунського ліцею Вишнівської ради.

Для кращого сприйняття фіторізноманіття лучних рослин нами обрано вступну (за часом проведення щодо тем, які вивчають на уроках) програмну біологічну екскурсію тривалістю 90 хвилин та розроблено її всі етапи (підготовчий, змістовний, підсумковий, використання результатів екскурсії в подальшому навчанні учнів). У